

ATLAR

At, tarih boyunca tüm ulusların kültüründe önemli bir yer tutmuş. Çoğu zaman da insanların en yakın yardımcı ve dostu olmuş. Ama göçebe bir yaşam sürmüş bizim gibi toplumlarda atın yeri başka. Türkler, yaşamlarının her anlarında yanında olan bu hayvanın değerini iyi bilmüşler. "At, avrat, pusat" kutsal üçlünününe içine almışlar.

Evrimsel geçmiş: Atın bilinen ilk atası Alt Eosen'de (54-38 milyon yıl önce) yaşamış olan Kuzey Amerika ve Avrupa'daki fosilleriyle de tanınan ve Eohippus adıyla bilinen otçul memeli. İnsanların mağarada yaşadığı zamanlardaki çizgilerinden, daha sonraları kayalardaki oymalardan, resimlerden, heykellerden eski madeni paralardan bazı iskelet kalıntılarında elde edilen bilgiler ışığında, günümüz atlarının, kökenlerini Przewalski (Yabani Moğol ya da Asya Atı) ve Tarpan denen yabani atalarından aldığı düşünülüyor. Przewalski, halen Sibirya ve Moğolistan ormanlarında yabani bir yaşam sürüyor. Dünyanın pek çok yerinde yabani atların yaşayıp üredikleri yerler var; fakat bu atlar evcil olup da evinden kaçmış hayvanların torunları.

Yabani atların insanların ihtiyaçlarını karşılamak, geçimlerini sağlamakta araç olarak ne zaman ve nasıl kullanılmaya başladıkları tam olarak bilinmemekle birlikte, bunun MÖ 3000 yıllarında olduğu kabul edilmekte. İlk insanlar, yemek için diğer yabani hayvanları avladıkları gibi atları da avladılar. Sonra atların onları bir yerden bir yere daha hızlı ve kolay taşıyabilecekleri, diğer yabani hayvanları av-

lamada kendilerine hız kazandırabileceğini keşfettiler. Derken savaş, taşıma, gibi birçok işte kullanmaya başladılar. Buhar makinesinin bulunmasıyla atların pabucu dama atılmış gibi görünse de, bugün insanlar atları işte kullanmak yerine yarış, binicilik gibi sporlarda kendi zevkleri için kullanmaktalar.

Mitolojide at: Yunanistan'a at MÖ 2000 yılına doğru getirilmiş ve özellikle MÖ 7. yüzyıldan itibaren ıslah edilmiş. Özenle kuşatılan at, binek olarak, yarışlar ya da savaşlar için zenginlere özgü bir lüks durumuna gelmiş. Bir efsane at olan Skiphios'a, Poseidon (deniz tanrısı) tarafından Teselya'da can verilmiş olduğunu söyler. Eski Yunan'da beyaz bir aygır, tanrılara sunulabilecek en değerli kurbandı. Yunan mitolojisi de, atla insanın bütünleşmesinin en belirgin simgesi, yarı at - yarı insan Kentaur'u yarattı.

Sporla at: Yarışmak, hayatta kalma mücadelesinden (doğal seleksiyon) dolayı insan ve hayvan için bir içgüdü olsa gerek. İnsan da hayvan da, kendisinden hızlı biri olmasından hoşlanmaz. Hızlıyı ve iyiyi geçmek için sürekli bir değişim yaşanır.

Biniciliğin ve at yarışlarının kesin bir başlama tarihi yok. Bu da bu işin çok eskiye dayandığının bir kanıtı. Yüzlerce yıldır imparatorlar, krallar büyük tavlalar (barınakları) yaptırarak çok iyi atlar yetiştirip yarıştırdılar. Bu nedenle atlı sporlar "kralların sporu" olarak da tanımlanır. Zamanla düzenli olarak yapılmaya başlanan yarışlar, daha sonra çeşitli şekillere de uyarlanmış. İlk engelli koşu, belki de insanla-

rın kırlarda atla avlandıkları dönemde, binicilerden birinin, bir diğerine, çok uzaktaki bir kaleye kadar yarışmayı teklif etmesiyle başladı. Bu onların en kısa yolu seçmeleri, küçük dereleri, bazı çitleri aşmaları, dik yamaçlara tırmanmaları demek. Böyle köyden köye, kaleden kaleye başladığı düşünülen binicilik, daha sonra belirli noktalardan geçerek belirli bir yere belirli zamanda ulaşma gibi kurullarla düzenlenmiş. Bunun dışında, ponilerle başlayan polo (at hokeyi), engelli atlama, cirit gibi çeşitli sporlar da yapılmakta. Bugün hangi yaşta ve durumda olursanız olun herhangi bir atlı spor kulübüne gittiğinizde size uygun bir at ve yapabileceğiniz spor var. 4-5 dersten sonra kendi başınıza ata hükmedecek duruma geliyorsunuz. Yoğun iş temposu arasında akşamları dostlarınızla yapacağınız küçük kır gezintileri sizi hayata daha sıkı bağlayabilir. Atlı sporların en güzel yanı sıra başka bir canlıyla yapılabilen tek spor olması.

Atın yavrusuna tay, damızlık erkek ata aygır, dişisine kısırak, at sürüsüne yılki, koşum atlarının erkeğine beygir, dişisine bazı yörelerde gölük deniyor.

Atlarda vücut üzerindeki renkler ya da renk karışımları "don" olarak adlandırılmakta. Tayın doğumundan itibaren sahip olduğu ve yaşamı boyunca hiç değişmeyen donlara "gerçek donlar" denir; al (tüm vücut kızıl ve tonları), yağız (tüm vücut siyah ve tonları), doru (beden kızıl, yele, kuyruk ve bacakların alt kısımları siyah), izabel don (saman sarısı), kula don (beden saman sarısı, yele, kuyruk ve

bacakların alt kısımları siyah). Tay doğduğunda sahip olduğu dona, zamanla beyaz kılların girmesiyle sonradan oluşan donlara "türev don" denmekte. Kır don (bedendeki kılların beyazla karışımı), ahreç don (bedendeki kılların kızıl ve beyazla karışımı), boz don (beden, yele, kuyruk ve bacakların alt kısımlarındaki kıllardaki kırmızı ve beyaz karışımı). Bunların dışında iki ayrı donun parçalar halinde bulunmasıyla oluşan donlara alaca donlar denmekte.

Atlarda vücudun değişik bölgelerinde (alın, bacakların alt kısmı gibi) beyaz kıllardan dolayı oluşan lekeler "nişane" deniyor. Örneğin alında yıldız (alındaki beyazlık köşeliyse), alında ay (beyazlık ay şeklindeyse), alında akıtma (beyazlık burun üzerine doğru uzamışsa) gibi. Burundaki nişanelereyse akıtma deniyor. Tam akıtma, yarım akıtma gibi. Bacaklarda görülen nişanelere "seki" denir. Eğer beyazlık turnağın üzerinde çorap şeklindeyse tam, biraz daha yukarıdaysa yüksek, dize kadar uzanıyorsa çizme seki adını alır.

Atlara, birçok evcil hayvana göre da-

ha uzun yaşar (ortalama 20-30, en fazla 50 yıl). Tabii beslenme ve bakımının iyi yapılmış olması koşuluyla. Bugün haralarda belli yemleme programları uygulanıyor. En iyi besinse yulaf ve arpa. Ama tüm besinlerce zenginleştirilmiş kaliteli hazır yemler de beslenmede kullanılabilir. Besinlerin belli zamanlarda verilmesi gerekir; yoksa hayvanın kilo almasına ya da kaybetmesine neden olunabilir. Bunların yanında hayvanın tavlalarının mevsim koşullarına uygun olması, havalandırmasının iyi, bağlandığı yerin kuru ve hayvana yetecek kadar geniş olması gerekir.

Ayrıca hayvanların sürekli bağlı tutulmaması, günde en az 1-2 saat dolaştırılması ya da serbest bırakılması, hayvanın rahat olmasını sağlar.

Duyarlı olan içgüdüleri koku alma ve işitme duyularıyla birleştiğinde suyu, ateşi ve birçok tehlikeyi uzaktan farkedebilirler. Görsel bellekleri çok güçlü olduğundan daha önce korku uyandırmış herhangi bir nesne, canlı ya da yerden sürekli çekinirler. Gelişmiş yön bulma duyularıyla geceleri bile tavlının yolunu bulabilirler.

Atlara ayakta dinlenir ve uyurlar. Boyundan sırtta doğru uzanan bir kas ve bacaklarındaki kasların özel bir mekanizmayla kilitlenmesi ve hayvanın düşmeden uyuyabilmesini sağlar. Bazen güneşli havalarda güneşin sıcaklığından yararlanmak için yere yattıkları olur. Uyumak için genelde günün en sıcak saatlerini tercih eder ve günde 7 saat kadar uyurlar. Ancak bu uyuma sürekli değil kesintilidir.

Günümüzde pek çok at ırkı var. Ama genel olarak soğuk ve sıcakkanlı ırklar olarak ayrılırlar. Bu vücut sıcaklığıyla ilgili değil. Soğukkanlı ırklar kuzeyde çok soğuk iklim koşullarına

ha uzun yaşar (ortalama 20-30, en fazla 50 yıl). Tabii beslenme ve bakımının iyi yapılmış olması koşuluyla. Bugün haralarda belli yemleme programları uygulanıyor. En iyi besinse yulaf ve arpa. Ama tüm besinlerce zenginleştirilmiş kaliteli hazır yemler de beslenmede kullanılabilir. Besinlerin belli zamanlarda verilmesi gerekir; yoksa hayvanın kilo almasına ya da kaybetmesine neden olunabilir. Bunların yanında hayvanın tavlalarının mevsim koşullarına uygun olması, havalandırmasının iyi, bağlandığı yerin kuru ve hayvana yetecek kadar geniş olması gerekir.

dayanıklı kasları iyi gelişmiş, iri ve sakın bireylerden oluşur. Günümüzde önemlerini kaybetmişler. Sıcakkanlılarsa güneyde sıcak ve ılıman yerlere uyum sağlamış, biraz daha zayıf ve daha doğurgan atlar. Daha çok yarışlarda ve sporda kullanılıyorlar. En ünlüleriyse Arap atı ve ondan türeyen İngiliz atı. Bunların dışındaki ünlü yük atlarıysa İngiltere’de dünyanın en iri atı olan Shire ve Clydesdale, Fransa’da Perchreon, Almanya’da Noriker.

Arap Atı: Kökenini Orta Asya steplerinin yabani atı olan Tarpan (*Equus*

tarpan) yabani atından aldığı kabul ediliyor. MÖ 2000 yıllarından 1930’lara kadar Arap Yarımadası ve çevresinde yetiştirilirken Arap ülkelerinde ekonomik durumun petrole bağlı olarak iyileşmesiyle yetiştiricilik önemini yitirmiş. Türkiye’deyse devletin haralar kurarak at yetiştiriciliğini destekle-

mesiyle Tigem (Bursa), Suruç (Urfa) gibi haralarda çok iyi Arap atları yetiştirilmekte. Arap atının dış görünümünde beden yapısındaki uyum dikkati çeker: Baş küçük, gözler iri, bakişlar canlı; kulakları küçük, sivri ve hareketli; alın geniştir ve bazen hafif bir içbükeylik görünür. Deri ince ve yumuşak olup tüyleri parlak ve kısadır. En çok al, kır ve doru donları, az olmakla birlikte yağız don da görülür. En ayırt edici özelliğiysse dörtlü koşarken kuyruğunu yukarıya kaldırması. Kalkan kuyruk havada "S" şeklinde bir kavis

Altay Atı

Altay dağlarında, çok zor koşullara uyum yapmış, sert dağ iklimine dayanıklı ve yüzlerce yıldır insanların hizmetinde. Boyun kasları iyi gelişmiş, ayakları çok güçlü. Bu nedenle kayalık ve engebeli arazilerde, akarsularda ve nehirlerde de oldukça hızlı hareket edebilir. Genel olarak kestane, siyah, gri renklerinde, bazen de benekli.

insanların hizmetinde. Boyun kasları iyi gelişmiş, ayakları çok güçlü. Bu nedenle kayalık ve engebeli arazilerde, akarsularda ve nehirlerde de oldukça hızlı hareket edebilir. Genel olarak kestane, siyah, gri renklerinde, bazen de benekli.

Arap Atı

Çöl’ün Bedevi kabileleri, atın tanrı tarafından kendilerine hediye olarak gönderildiğini düşünürler. Gerçekten de çölün zor koşullarına uyumu nedeniyle birçok işin kolayca çözülmesini sağlarlar. Kumdaki sert dönüşleri kolayca yapabilmeleri, yıpranmadan çok uzun süre yürüyebilmeleri bilinen özellikleri. Ayrıca, diğer atlardan farklı olarak, kumdaki çevik hareketleriyle, Haçlı Seferlerinin durdurulmasında çok önemli rol oynamışlar.

Haflinger

Adını Avusturya’nın 1300 rakımlı Hafling şehriden alır. Bu atın kökenini Arap aygırları ve Alman Noriker kısrağı oluşturmaktadır. Hızlı yürüyüşü dışında, ağır yük çekimi ve taşıma yeteneği olan, dağlık ve engebeli arazide iş verimi çok yüksek bir at. Her iklime ve her işe kolayca uyum sağlarlar. Bu hayvanlar oldukça da iyi huylu. Bu ırk Türkiye’ye 1960’lı yıllarda getirilmiş ve Karacabey haralarında hem saf hem de melez Arap kısraqlarla melezleme yapılmış. Ancak yalnızca tarım işlerinde kullanıldığı için bu ırk günümüzde önemini yitirmiş.

Türkmen Atı (Akhai-Teke)

Türkmenistan’ın güney bölgesinde yaşadığı için bu isim verilmiş. Kusursuz bir yürüyüş atı. Aynı zamanda cesur, inatçı ve huysuz. Hiç su içmeden 370 km yürüyerek çöl geçtiğine dair bilgiler var. Sıçrama ve yüksek atlama yeteneği de iyi gelişmiş. Bir Akhal-Teke aygırı 1960 Roma Olimpiyatlarında, Eğitim-terbiye yarışında altın madalya kazanmış. Genellikle boz, ama siyah ve gri renkte olanları da var. Dünyanın en zarif atı kabul ediliyor.

Buckskin

Kökenini İspanyol Soraria’dan (Spanish Sorraria) alır. Norveç, İskandinav ülkelerinin atları da bu atın soyunda bulunur.

Çok güçlü ayaklara sahip olduğundan, çok dayanıklıdır. Güçlü kemik ve kas yapısı nedeniyle diğer atlardan oldukça farklıdır. En önemli özelliğiysse renkleri. Aygırlar altın rengine, kısraqlarsa ağıra göre biraz daha açık renkli.

Macar Spor Atı

Değişik tipte doğal Macar atları arasında melezleme yapılarak elde edilen sıcakkanlı bir attır. Yüksek atlama, gösteri sporları gibi bir çok sporda kullanılır. Dünyaca ünlü birçok yarışmada da oldukça başarılı. Asil duruşlu, hareketli, oldukça zeki ve karakterli.

İspanyol Atı (Andalusian)

Adını İspanya’nın Andalusia bölgesinden almış. Ortaçağda İspanya ve Avrupa’nın en gözde atıydı. Özellikle süvariler tarafından çok tercih ediliyordu. Günümüzdeyse fiziksel görünüşü ve güçlü kas yapısı nedeniyle yarışlarda tercih ediliyor. Enerjik ve kolay eğitilebilir. Beyaz ve açık gri, bir de bay renklerine sahip.

Clydesdale İsmi İskoçya’nın Lanarkshire (eski adı Clydesdale) bölgesinden alır. Ağır işlere dayanıklı olduğundan çiftçiler tarafından kullanılırlar. Tarım işleri dışında kömür madenlerinde, ticarete ve taşımacılıkta da tercih edilir. Siyah, kestane, kahverengi renkleri dışında, bazen ayakları beyaz renkli olabilir.

ticarete ve taşımacılıkta da tercih edilir. Siyah, kestane, kahverengi renkleri dışında, bazen ayakları beyaz renkli olabilir.

Lipizzan

Arap ve İspanyol atlarının melesi. Kırsal alanlarda ve dağlık arazilere iyi uyum sağlamış ve taşımacılıkta rahatça kullanılabilir. Dayanıklılığının yanı sıra oldukça güzel ve zeki bir hayvandır. Genelde gri renkli olur. Siyah, beyaz, kahverengi, kestane renkleri de görülür.

yapar, buna da kuyruk tutma denir. Bir özelliği de, çölde kum fırtınalarına karşın burun deliklerini ince bir yarık haline gelecek şekilde kapatabilmesi. Çeki, binek ve yarış yeteneği olan sağlam bir beden yapısı, sakin görünüş ve yüksek bir kalıtsal güce sahip. 3-4 ay süreyle günde 70-80 km yol yürüyebildiği biliniyor. Gebelik süresi, aşım (döllenme) yapılan aya bağlı olarak 334-342 gün. Arap atı bugün yeryüzünde bulunan ırkların en eskisi ve kendi içinde çeşitli tiplere ayrılmakta: erkekliği, gücü ve dayanıklılığı temsil eden "küheylan"; dişiliği, güzelliği ve inceliği temsil eden "seklavi"; sertliği ve süratiye temsil eden "maneki".

İngiliz atı: İngiliz atı dediğimiz safkan yarış atı, 250 yıldan uzun bir süre önce geliştirilmeye başlanarak bu ırkın oluşturulmasında birçok aygır ve kısarak kullanılmış. En önemli aygırlar "Byerler Turk, Darley Arabian ve Godolphine Arabian". Atletik yapıları ve yüksek fiyatlarıyla diğer ırklardan he-

men ayrılıyorlar. Arap atlarındaki sakinlik bunlarda yok. Baş büyük ve uzun, gözler Arap atına göre küçük, kulaklar uzun, sivri ve az hareketli. Alın dar, burun delikleri büyük. En çok al ve doru, az olarak da kır ve yağız donlar görülür. Dörtmala koşarken kuyruğunu serbest bırakır. Gebelik

Marwari
Zarif, orta boylu ve cesur bir hayvan. Çok güçlü ayakları ve tırnakları olduğundan uzun mesafeli gezintilerde tercih ediliyor.

Eski dönemlerde süvariler tarafından kullanılıyorlardı. Koyu kahverengi, siyah, gri, kestane, kızıl renklerini taşıyor.

Amerikan Yabani Atı (Mustang)
Adını, İspanyolca yabani anlamına gelen "mesteno" ya da "monstenco" kelimesinden almış. Bugün ABD'nin batı bölgelerinde yabani olarak yaşamakta. Kökenini İspanyol atı ve onun soyundan gelen bir çok melez at oluşturuyor.

Amerika'ya gelen İspanyol göçmenlerin evlerinden kaçıp yabanileşmişler.

Asya Yabani Atı (Przewalski)
Günümüze kadar kalabilen tek yabani at türü. Günümüzdeki soğuk kanlı atların atası. Rus kaşif Colonel Przewalski tarafından bulunduğu için bu isim verilmiş.

Missori Fox Trotting Horse
Bu at, göçmenler tarafından 19. yüzyılda, engibeli ve ormanlarla kaplı Ozark

tepelinde yetiştirildi. Dağlık ve kayalık araziler, uzun gezintiler için oldukça uygun bir hayvan. Tırs yürüyüşüyle (atın bacaklarından daima 2 tanesi yerde 2 tanesi havada olan yürüyüş şekli) tanınır.

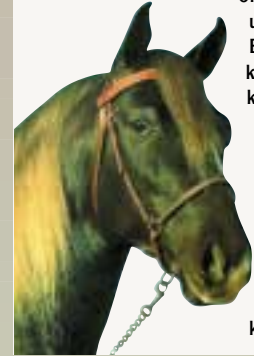
Amerikan Boyalı Atı (Paint)

Anadolu ve Kuzey Afrika kökenli olan bu atlar İspanyollar tarafından melezlenerek Kuzey Amerika'ya getirildi. Buffalo

avında, yolculuklarda, büyük siğir sürülerinin otlatılmasında ve çeşitli yarışlarda kullanıldı. Ayrıca kovboy filmlerinde çok kullanıldı.

Amerikan Dağ Atı (Rocky Mountain Horse)

Orta boylu, nazık, uysal bir hayvan. Engibeli dağ etekleri, kayalık yerlerde kolayca hareket edebildiği için Apaçiler tarafından kullanılmışlar. Daha sonra birçok tarım işlerinde, büyükbaş hayvan sürülerinin otlatılmasında kullanıldılar.

Moğol Atı
Çin'in en önemli yerli atı. Çin'in kuzeyinde, yüksek bölgelerde, geniş arazilerde bulunurlar. Oldukça dayanıklı olan bu hayvanlar günde 50-60 km

yürürebilirler. Yarışlar dışında, Çinliler atın sütünden ve etinden de faydalanırlar.

Peruvian Paso
17. yüzyıldan önceki zamanlarda dünyanın en dayanıklı, uzun mesafe yürüyüş atıydı. Tırs yürüyüş yapması nedeniyle çok tercih ediliyordu. Rahat, cesur ve

akıllı bir hayvan. Kökenini İspanyol atlar oluşturmakta. Günümüzde de atla gezintinin artmasıyla bu atlar tekrar önem kazanmışlar.

Midilli (Poni)

Küçük beden yapılarına rağmen, oldukça dayanıklı, uysal hayvanlar. İskandinavya gibi Ada ülkelerde taşıma işlerinde kullanılırlar. Çocuk biniciler için oldukça önemli bir hayvan.

süreleri aşım ayına bağlı olarak 330 - 340 gün. İngiliz atı yalnızca spor ve yarışlarda kullanılır ve onun için yetiştirilir. Ayrıca at ırkları içinde en hızlı koşan ırk.

Haflinger Atı: Süratli yürüyüşü dışında, ağır yük çekimi ve taşıma yeteneği, ayrıca dağlık ve engebeli arazide iş verimi çok yüksek olan bir at. Adını Avusturya'nın 1300 rakımlı Hafling şehrinde alıyor. Bu atın kökenini Arap aygırlar ve Alman Noriker kısraklığı oluşturmaktadır. Geniş alınlı ve büyük gözlü. Yalnızca al don ve tonları görülür. Her iklime ve her işe kolayca uyum sağlar. Bu hayvanlar oldukça da iyi huylu. Bu ırk Türkiye'ye 1960'lı yıllarda getirilmiş ve Karacabey haralarında hem saf hem de melez Arap kısraklarla melezleme yapılmış. Ancak sadece tarım işlerinde kullanıldığı için bu ırk günümüzde önemini yitirmiş.

Yerli at tipleri: Topraklarımızın göç

yolları üzerindeki konumu nedeniyle Türkiye'deki atlar, göçmenlerin getirdikleri çeşitli at ırklarıyla karışmışlar. Bu nedenle bize özgü bir at ırkı yok. Ama Anadolu, Çukurova, Uzunyayla tipleri bulunmakta. Ülkemizde yarışlarda ve binicilikte kullanılan atların çoğu, dışarıdan getirilen atlar. Ancak bunlar artık Türkiye koşullarına uyum sağlamışlar ve çiftleştirmelerle, genetik özelliklerinden bir şey kaybetmeden, ülkemize özgü bir at tipi elde edilmiş. Tümüyle ülkemizde yetiştirilen bu atlara 'Türk-Arap Atı' ve 'Türk-İngiliz Atı' deniyor.

Midilliler: Türkçe'de midilli denen bu atların bir adı da "poni" (Pony). Küçük bedenli, donları ve diğer özellikleri çok değişken bir ırk. Beden yapılarından dolayı biniciliğe başlayan çocuklar için ve bazı yerlerde de binek ve yük hayvanı olarak kullanılır. Sağlam yapılı, dayanıklı ve uysal hay-

Karacabey Pansiyon Harası: Atçılıkta Dünyaya Açılan Pencere

Ülkemizde çok geç kalınan ama sıkı bir çalışmayla uluslararası bir hara, TJK (Türkiye Jockey Kulübü) tarafından Karacabey (Bursa)'de Ocak 2001'de açıldı. Sadece İngiliz atlarının bulunduğu bu hara TJK bünyesindeki tek pansiyoner hara. Dünya standartlarında 7 veteriner hekim, 9 veteriner teknisyeni, 1 yerli hara danışmanı, 1 yabancı aygır danışmanı, 2 yabancı veterinerlik hizmetleri danışmanı ile birlikte, yaklaşık 230 personelin çalıştığı çağdaş bir işletme. 5500 dekarlık bir

arazi üzerinde ve şu anda 400 daimi pansiyoner kısrak, 250 daimi yearling (1 yaşında tay), 2 deneme aygırı ve 10 aygır barındırıyor. Bu aygırlardan bir tanesi; yaklaşık 2 milyon dolara alınan Mountain Cat, dünyaca ünlü Storm Cat'in yavrusu. Storm Cat şu anda Amerika'da ve bir aşımı (dölleme) 500 bin dolar. Geçen yıl 76 aşım yapmış. Yani hayvanın getirdiği yıllık kazanç miktar 38 milyon dolar. Dünyadaki en iyi atların soyundaysa, efsane olarak nitelendirilen "Northern Dancer" isimli at var. Mountain Cat'in aşım ücretiyse 6 milyar. Türkiye'de en pahalı aşım ücretiyse 8 milyarla Doyoun'un aygırına ait (2002 yılı fiyatları). Tabii bu fiyatlar en uç fiyatlar. Yarış sektörün de böylesine büyük miktarların dönmesine bağlı olarak artık bu iş bir hobi olmaktan çok, bir endüstri haline gelmiş. Ama 3-5 milyara olan atlar da var. Orta hallilerse 30-100 milyar civarı. Karışıklıları önlemek için atların da soy ağaçları çıkarılıyorsa; Soy ağacı olmayan hiç bir at, TJK bünyesindeki yarışlara giremiyor. At satın almak da araba satın almak gibi. Öyle parasını ödeyip hemen alamıyorsunuz. Önce TJK'dan satış işlemleri yaptırıp, sonra da atı üzerinize geçirmeniz gerekiyor. Ülkemizdeki yarışlarda İngiliz ve Araplar ayrı ayrı koşuyorlar. Erkek dişi ayrımıysa yok. Bir de yarışlar kum ve çim pist olarak iki ayrı yerde yapılıyor.

vanlar. Poniler yetiştirildikleri ülkeye göre adlandırılır: İskoç Ponisi, Shetland Ponisi, Korsika Ponisi, Togo Ponisi... Türkiye'de midilliler daha çok Kuzey Ege bölgesinde yetiştiriliyor.

Türkiye'de yetiştiriciliği yapılan, ama atlı spor kulüpleri tarafından çeşitli ülkelerden getirilmiş olan at ırkları da bulunmakta. Sözelimi sıçrama yeteneği çok iyi olan ve konkurhipik (yüksek atlama) sporu için kullanılan İrlanda ırkı (Irish hunter). Safkan İngiliz'le safkan Arap melezlemesinden oluşan Anglo-Arap ırkı, sıçrama yeteneği iyi gelişmiş olduğundan, yüksek atlama ve binicilikte kullanılır. Olimpiyatlarda eğitim-terbiye (dressage) yarışlarında en fazla birincilik alan ırk olan Hanover (Hanoverian) de, zeki, güçlü, dengeli ve kolay eğitilebilir. Holştayn (Holstein) Konkur yarışlarında kullanılan, uyum ve sıçrama yeteneği iyi gelişmiş bir ırk. Kabardin kıyasa Kafkasya kökenli bir dağ ırkı. Binek ve yük taşıma işlerinde kullanılmakta. Akhal-Teke ve Haflinger de ülkemizde bulunmakta.

Bülent Gözcüoğlu

Kaynaklar
Arpacık R., At Yetiştiriciliği, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi. Ankara 1999
Estin C., Laporte H., Yunan ve Roma Mitolojisi., TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları. Ankara 2002
<http://www.tigem.gov.tr/atclik>
<http://www.iaha.com/>
<http://www.ridingtours.net>